

SOCIAL ENTREPRENEURSHIP

Bij Van Doorne zien we social entrepreneurs als ondernemers die maatschappelijke problemen op een bedrijfskundige wijze aanpakken. In tegenstelling tot liefdadigheidsorganisaties tellen commerciële doelstellingen ook mee. Winst wordt echter niet alleen in financiële termen uitgedrukt, maar ook in maatschappelijk rendement.

Het is een kwestie van tijd, maar bovenal van mentaliteit.

Hugo Reumkens

Managing Partner
Van Doorne

‘Of maatschappelijk verantwoord ondernemen in ons DNA zit? Dat zou ik niet willen zeggen, dat klinkt alsof we er een marketingsausje over hebben gegoten. MVO is voor Van Doorne sinds lange tijd een vanzelfsprekendheid. Wij richten ons daarbij niet alleen op social entrepreneurship, maar ook op diversiteit, milieu en duurzaamheid.

Eigenlijk is het hier binnen ons kantoor iets vanzelfsprekends. Niet alleen hebben wij een aantal maatschappelijke doelen gedefinieerd, een belangrijk deel van onze advocaten en notarissen vervult

ook maatschappelijk relevante nevenfuncties. Het beroep van advocaat brengt dat met zich mee. We staan midden in de maatschappij en willen als Amsterdams kantoor ook onze verantwoordelijkheid nemen. Een advocaat verleent rechtshulp aan iedereen, ook aan mensen aan de rand van de samenleving. Met veel aandacht voor maatschappelijk verantwoord ondernemen zijn we als werkgever denk ik ook interessanter en kunnen we makkelijker talentvolle mensen aantrekken.

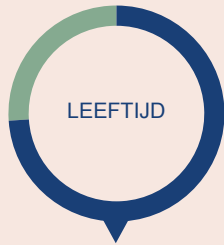
Sinds enkele jaren is social entrepreneurship een belangrijk speerpunt binnen Van Doorne. Sjoerd Kamerbeek, advocaat ondernemingsrecht, heeft dit thema bij Van Doorne geïntroduceerd en er met een eigen team invulling aan gegeven. Van het bestuur heeft hij daarin de vrije hand gekregen.

Social entrepreneurship loopt in Nederland een stuk achter op de ontwikkelingen in andere landen in Europa en de Verenigde Staten. Het softe predicaat werkt hier niet aan mee. Terwijl het juist om ondernemen gaat. Nederlandse ondernemers moeten blijkbaar nog erg aan dit idee wennen, maar ze kunnen veel leren van voorbeelden uit andere landen. Ook Muhammad Yunus, die ik laatst zelf heb ontmoet, spreekt erg tot de verbeelding. Hij heeft microkrediet in Bangladesh tot een succes gemaakt en houdt zich nu bezig met sociaal onderne-

merschap in de brede zin van het woord. Zelf zie ik in de juridische begeleiding van sociaal ondernemerschap wel overeenkomsten met private equity. Ook interessant om te zien is dat family offices de kant van social entrepreneurship op manoeuvreren en bereid zijn hierin te investeren.

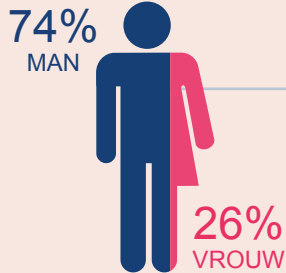
In Nederland zijn intussen mooie investeringsinstrumenten ontwikkeld, zoals de Social Impact Bond. Het verbaast mij dat de overheid in haar terugtrekkende rol hier zo traag op inspeelt. Ik had verwacht dat gemeenten dit bijvoorbeeld veel actiever zouden oppakken. Vooral ook omdat zowel de kwetsbaren in de samenleving als de overheid zelf er profijt van hebben. Een vruchtbare samenwerking met ABN AMRO en Tony's Chocolonely heeft geleid tot de oprichting van een leerstoel Sociaal Ondernemerschap aan de Universiteit Utrecht, die door prof. dr. Harry Hummels wordt bekleed. Voor onze juridische dienstverlening aan social entrepreneurs is deze academische verankering heel belangrijk. Wij hopen zo meer aandacht te genereren voor social entrepreneurship en de discussie breder te kunnen voeren dan in het eigen auditorium van Van Doorne. Social entrepreneurship kan echt bijdragen aan de oplossing van maatschappelijke problemen. Het zal een kwestie zijn van tijd, maar ik denk vooral van mentaliteit.’

Wie is de social entrepreneur?

74%
IS OUDER
DAN 35 JAAR

GESLACHT

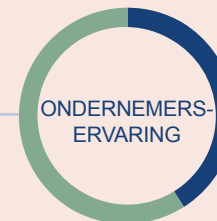
WERKERVARING

meer dan 10 jaar 49%

6-10 19%

1-5 23%

<1 9%

41%
had al
ondernemers-
ervaring

Onderzoek wijst uit dat ervaring geen voorspellende waarde heeft voor het succes van de sociale onderneming.

Bronnen:

Social Enterprise Monitor 2015, www.social-enterprise.nl

Opportunities for the Dutch Social Enterprise Sector, Willemijn Verloop i.s.m. McKinsey (2011)

Social entrepreneurship: de nieuwe werkelijkheid

Harry Hummels

Hoogleraar Sociaal
Ondernemerschap

Sjoerd Kamerbeek

Advocaat

Een tweegesprek tussen prof. dr. Harry Hummels, hoogleraar Sociaal Ondernemerschap aan de Universiteit Utrecht en Sjoerd Kamerbeek, advocaat bij Van Doorne, over de groei van social entrepreneurship in Nederland.

Van Doorne vervult een voortrekkersrol op het gebied van social entrepreneurship. Hoe is die ontstaan?

‘Ruim drie jaar geleden las ik in de Economist een artikel over social entrepreneurship in de Verenigde Staten’, zegt Sjoerd. Deze manier van ondernemen had daar al een hoge vlucht genomen en er bleek ook regelgeving ontwikkeld te zijn om social entrepreneurship te ondersteunen. In de Nederlandse context had ik er toen nog nauwelijks iets over gehoord. Ik was benieuwd naar de mogelijkheden en kansen voor Nederland. Om die reden heb ik mij in de materie verdiept en zelf een artikel geschreven over wat social entrepreneurship voor Nederland in zou kunnen houden. Binnen Van Doorne kreeg ik

alle ruimte en vrijheid om hier verder mee aan de slag te gaan.’

Is Nederland een late leerling?

Sjoerd: ‘Vergeleken met de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk wel, maar we hebben de tijd mee. In Nederland laat de overheid steeds meer over aan de burger en zitten publiek-private initiatieven in de lift.’ Ook Hummels ziet door de terugtrekkende overheid ruimte ontstaan voor social entrepreneurship in ons land: ‘De overheid legt de verantwoordelijkheid in het kader van de Participatiewet neer bij het individu. Dit moet er echter niet toe leiden dat mensen langs de kant komen te staan. Sociaal ondernemerschap kan hier op inspringen. We moeten ons daarbij wel

realiseren dat het ook geen panacee is voor alle problemen.'

Behelst social entrepreneurship alleen de sociale kant van het ondernemen?

Harry: 'Social entrepreneurship kent verschillende dimensies. Naast de sociale dimensie is er ook een milieu- en economisch aspect. Hierover ontstaat nog wel eens verwarring. Sociaal ondernemerschap blijft niet beperkt tot de intermenselijke kant, tot louter projecten die, bijvoorbeeld, kwetsbare jongeren aan werk helpen. Dat is weliswaar een waardevol aspect van social entrepreneurship, maar een te beperkte invulling.' Sjoerd is het daar mee eens: 'Bij Van Doorne kijken we ook naar alle vormen van social entrepreneurship.'

Wat kan de Nederlandse ondernemer opsteken van de Amerikaanse social entrepreneur?

Harry: 'Ik vind Tesla een prachtig voorbeeld. Dit bedrijf probeert een grootschalige revolutie te bewerkstelligen met elektrisch rijden. Het is Tesla als eerste gelukt elektrische auto's langere afstanden af te laten leggen zonder de batterij op te hoeven laden. De onderneming draagt met een nieuwe technologie bij aan het reduceren van de CO2 uitstoot. Maar er zijn ook al goede en inspirerende voorbeelden in Nederland te vinden zoals Triodos Bank en Tony's Chocolonely. Daarnaast zien we een groeiend aantal startende sociale ondernemers. De bank en de chocoladeproducent laten zien dat je met privaat kapitaal en een creatieve bedrijfsvoering maatschappelijke doelstellingen kunt realiseren. Het zijn beide winstgerichte en

uit financieel oogpunt goed renderende bedrijven. Zij verbinden op innovatieve wijze maatschappelijke doelstellingen en winstoriëntatie. Tony's Chocolonely heeft zich in korte tijd ingevocht in de wereld van de chocolademakers. Hierdoor zijn ook bedrijven als Mars en Nestlé na gaan denken over hun bijdrage aan de vermindering en uiteindelijk afschaffing van de slavernij in de cacao-productie. Daarmee ontstaat een effect dat het niveau van de individuele onderneming overstijgt.'

Is er voldoende voedingsbodemp in Nederland voor social entrepreneurship?

Sjoerd: 'Waarom bijvoorbeeld Max Havelaar nooit echt voet aan de grond heeft gekregen en Tony's Chocolonely in korte tijd wel een succes is, heeft denk ik verschillende redenen. Zo zien we de laatste tijd een veranderde ethiek en mentaliteit in Nederland na de economische crisis van de afgelopen jaren.' Hummels: 'Je ziet dat de consument kritischer wordt en dat mensen die de middelen hebben, bereid zijn net iets meer uit te geven voor producten waarvan ze weten hoe ze zijn gemaakt, door wie, waar en onder welke arbeidsomstandigheden.' 'Ik signaleer die veranderde houding ook in mijn colleges over social entrepreneurship', voegt Kamerbeek toe. 'Studenten tonen oprechte interesse in deze nieuwe vorm van ondernemerschap. Niet alleen loopt het storm bij de inschrijving, de participatie van de studenten blijft gedurende de hele reeks colleges groot.' Verder is er volgens Sjoerd ook een toenemende interesse om te investeren in bijvoorbeeld Social Impact Bonds.

Dat is een publiek-private samenwerking waar ondernemers via een fonds of bedrijf in een project kunnen investeren. Zij nemen het risico over van de overheid om bijvoorbeeld mensen met achterstand tot de arbeidsmarkt te helpen, waardoor de overheidskosten hiervoor op middellange termijn dalen.

Waarom een leerstoel sociaal ondernemerschap?

Per 1 mei 2016 bekleedt prof. dr. Harry Hummels de leerstoel Sociaal Ondernemerschap aan de Universiteit Utrecht, faculteit Recht, Economie, Bestuur en Organisatie. Van Doorne is een van de partijen die aan de basis hebben gestaan van deze voor Nederland unieke leerstoel. Binnen de leerstoel staat het onderzoekstraject over radicale innovatie in de waardeketen centraal. Daarbij wordt een start gemaakt met de cacao-industrie. Harry: 'Tony's Chocolonely, ook een van de partijen achter de totstandkoming van deze leerstoel, heeft tot doel een aanpassing van de totale waardeketen te bewerkstelligen. De productie van chocola dient slaafvrij te geschieden. Met de leerstoel focussen wij op vergroting van de scope en schaal van sociaal ondernemerschap om een nieuwe werkelijkheid te creëren. Een werkelijkheid waarin social entrepreneurship een plek verwerft in de economische waardeketen en waar maatschappelijke en economische doelstellingen hand in hand gaan.' Sjoerd: 'Dat vraagt wel om een cultuurverandering. Maar onze inspanningen om de gevestigde orde te overtuigen zijn het meer dan waard.'

FACTS & FIGURES

Aantal social entrepreneurs in Nederland¹

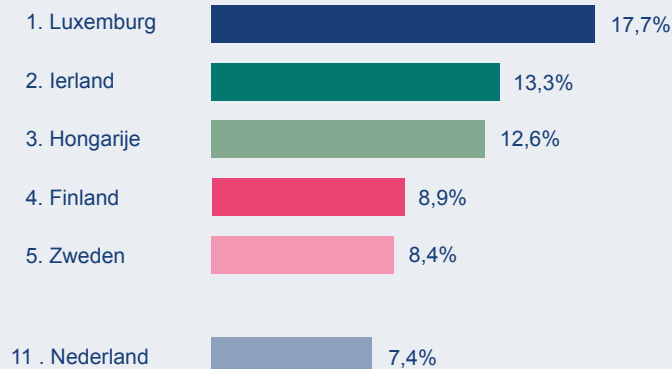
De Europese Commissie schat dat er in 2014

2.400 tot
6.400

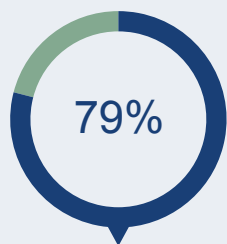
social entrepreneurs waren

Top 5 Europese landen²

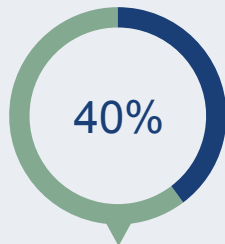
% van de bevolking dat actief is in social entrepreneurship (GEM definitie)

Onder social entrepreneurs bestaat behoefte aan een eigen juridische positie³

Zou voor een aparte juridische positie kiezen als deze zou bestaan

Ondervindt praktische problemen door de huidige juridische constructie

Opvallend is dat overheden, die MVO hoog in het vaandel hebben, juist een obstakel blijken te zijn voor social enterprises.

Maurits Groen

Oprichter en directeur Waka Waka, nr 1 Duurzame 100

Bronnen:

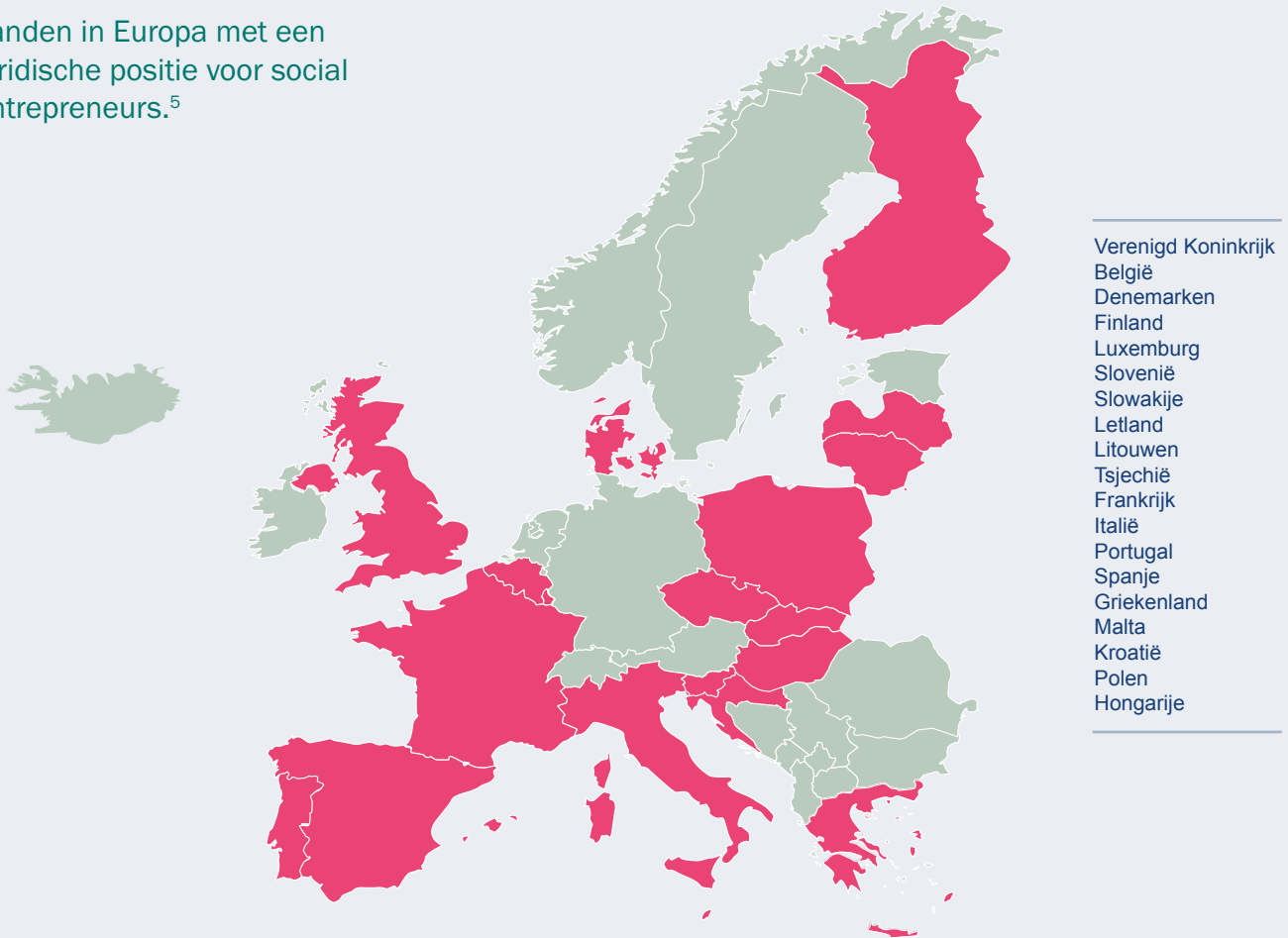
1. A map of social enterprises and their eco-systems in Europe - Country Report: The Netherlands (2014)

2. Global Entrepreneurship Monitor Report on Social Entrepreneurship (2016), appendix A, table 1

3. Social Enterprise Monitor 2015, www.social-enterprise.nl

4. Social Enterprise Monitor 2016, www.social-enterprise.nl

Landen in Europa met een
juridische positie voor social
entrepreneurs.⁵

Bronnen:

5. A map of social enterprises and their eco-systems in Europe - Executive Summary (2014)

SOCIAL IMPACT BONDS FACTS

*Een Social Impact Bond (SIB) is een innovatief financieel instrument,
waarmee een private investeerder in een maatschappelijk probleem investeert.
De investeerders krijgen uitbetaald door de overheid
op basis van de resultaten van het maatschappelijk project.*

**De SIB maakt het mogelijk
om op een innovatieve wijze maatschappelijke
problemen aan te pakken
in een publiek-private samenwerking.**

*Hoewel de naam suggereert dat het om een obligatie gaat
(‘bond’ betekent obligatie), is dit niet het geval.
Een SIB is een prestatiecontract tussen probleemeigenaar (overheid),
ondernemer en investeerder.
Daarbij ligt het risico bij de investeerder.*

Vergeleken met de Angelsaksische wereld
bevindt Impact Investing in Nederland zich
nog in een vroeg stadium

***Bij SIB's is weliswaar sprake van financiering uit de markt,
maar terugbetaling is voorwaardelijk en
er wordt pas rendement uitbetaald bij maatschappelijk resultaat.***

*Het primaire doel van de Social Impact Bond is
het preventief aanpakken van
sociale problemen in de maatschappij.*

*Ook op het gebied van ontwikkelingssamenwerking wordt
met SIB's geëxperimenteerd, onder andere in Afrika.*

**Het succes van een SIB
is vooral afhankelijk van
betrokkenheid van de overheid.**

*Sinds 2013 zijn er 4 nieuwe Social Impact Bonds gelanceerd.
De meest recente in 2016 in de gemeente Eindhoven.*

Buzinezzclub

In 2013 lanceerde ABN AMRO bank de eerste SIB van Nederland. Van Doorne tekende voor de juridische constructie hiervan. De bank investeerde voor deze eerste SIB samen met Start Foundation €680.000 in het Rotterdamse bedrijf de Buzinezzclub, waarmee dit bedrijf 160 werkloze jongeren zonder startkwalificatie aan het werk of terug naar school helpt, waardoor ze minder lang dan gemiddeld gebruik van een uitkering maken. Met succes: de jongeren uit het Buzinezzclubtraject zitten gemiddeld 211 dagen korter in een uitkering.

DOEL:
160
werkloze
jongeren
helpen

INVESTERING:
€680.000

RESULTAAT:
gemiddeld
211
dagen korter
een uitkering.

